

Kwaliteitskenmerken van logopedie en speciaal en regulier onderwijs bij kleuters met TOS

Gerda Bruinsma MSc
Siméacongres Inzicht ↔ Uitzicht

6 april 2017
gerda.bruinsma@hu.nl

KENNISCENTRUM
INNOVATIE VAN ZORGVLENING   LECTORAAT LOGOPEDIE

IntervenTOS
Cohortstudie 219 kinderen met TOS
Gevolgd in 2014-2015

Kind: IQ, ernst taalontwikkelingsstoornis, opleidingsniveau en betrokkenheid ouders

Logopedie: Frequentie – intensiteit – inhoud logopedie

Onderwijs: Aard en intensiteit onderwijsondersteuning, school- en klaskenmerken

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

IntervenTOS
Cohortstudie 219 kinderen met TOS

Kind: IQ, ernst taalontwikkelingsstoornis, opleidingsniveau en betrokkenheid ouders

Logopedie: Frequentie – intensiteit – inhoud logopedie

Onderwijs: Aard en intensiteit onderwijsondersteuning, school- en klaskenmerken

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

School- en klaskenmerken

Kwaliteit aanbod onderwijs heeft effect op ontwikkeling kind

- Structurele kwaliteit: groepsomvang, de 'staf-kind' ratio, opleiding en bijscholing van de leerkrachten, het salaris van de leerkrachten en de mate van wisselingen en verloop onder de medewerkers (Leseman, 2009)
- Proceskwaliteit pedagogische aanpak en het curriculum (Leseman, 2009)

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

School- en klaskenmerken

- Centre-based approach en deelname ouders belangrijk (Leseman, 2009)
- Interacties van hoge kwaliteit komen vaker voor in klassen met lage staf-kind ratio's en leerkrachten met een hoge opleiding en meer specifieke training (o.a. Phillips et al., 2000)
- Kwaliteit onderwijsaanbod hoger bij master vs bachelor (Early et al., 2006)
- Effect taalprogramma's in school?

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Onderwijsfactoren

- Licht, medium of intensief arrangement
- Periode intensieve ondersteuning in verband met taalontwikkelingsstoornis
- Aard en intensiteit van de onderwijsondersteuning
- School- en klaskenmerken zoals taalbeleid, groepsomvang

Methode:

- **Dossierstudie**
- Vragenlijst ouders
- Vragenlijst logopedist
- **Vragenlijst leerkracht**

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Leerkrachtvragenlijst IntervenTOS

- Klassengroote/staf-kind ratio
  - Deskundigheid/scholing leerkracht
  - Taalbeleid (lesprogramma en methodes)
  - Schoolbeleid (teamoverleg en evaluatie)
  - Leerlingvolgsysteem/evaluatie van het onderwijsaanbod
  - Betrekken van ouders/verzorgers
- Gebaseerd op Pre-COOL onderzoek (Veen, Van der Veen, Heurter & Paas, 2012). www.pre-cool.nl
  - Waar dat nodig was, zijn extra vragen toegevoegd.

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Eerste resultaten leerkrachtvragenlijst IntervenTOS

Deelnemers:

	Regulier	SO
Aantal leerkrachten	29	35
Gemiddeld aantal leerlingen uit het cohort in de klas	1	3

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Staf-kind ratio Aantal leerlingen in de groep

School	Aantal leerlingen op 1 oktober 2014	Aantal leerlingen op 1 mei 2015
Regulier	?	?
SO	?	?

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

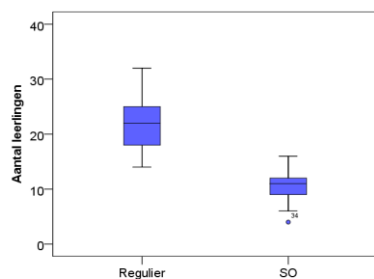
Staf-kind ratio Aantal leerlingen in de groep

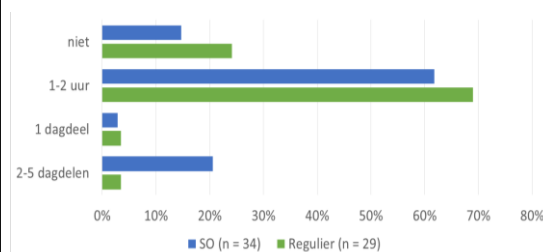
School	Aantal leerlingen op 1 oktober 2014	Aantal leerlingen op 1 mei 2015
Regulier	22	27
SO	11	13

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

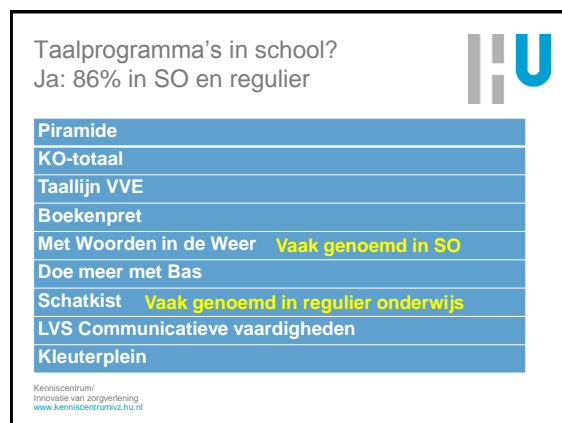
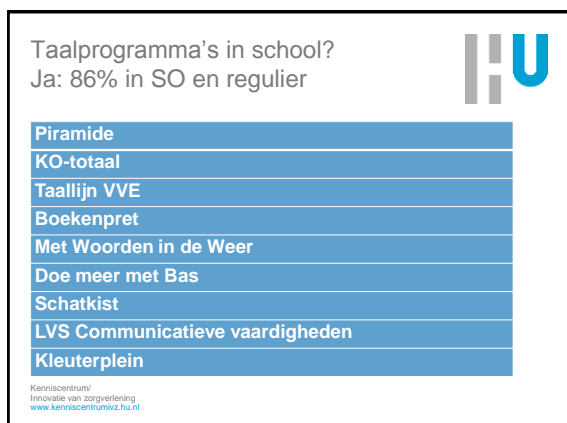
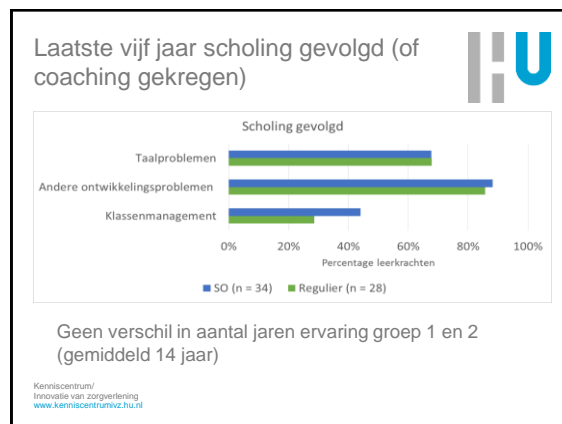
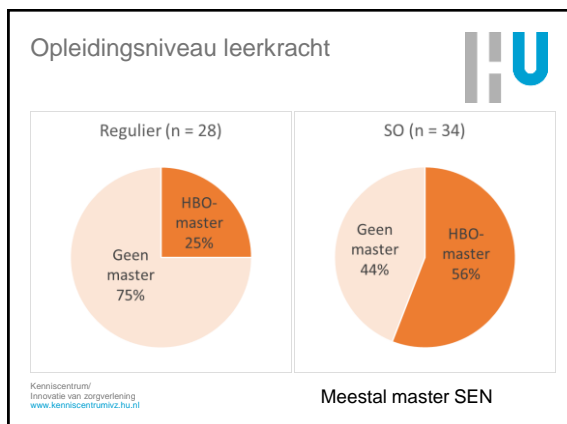
Aantal leerlingen in de groep (1 oktober 2014)

In kleinere groepen werken aan taalstimulering (taalgroepjes, taalkringen, woordenschatles e.d.)

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Contacten en samenwerking met ouders

	SO en Regulier
10 minuten gesprekken met ouders	systematisch 95%
Materialen/suggesties mee naar huis	soms/incidenteel 70%
Verwijzing, bv fysiotherapie, jeugdzorg	systematisch 50%

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Contacten en samenwerking met ouders

	Systematisch SO	Systematisch regulier
Brengen en halen benutten voor contact ouders	26%	57%
Huisbezoeken	50%	20%
Schriftelijke informatie over activiteiten	100%	46%
Via contactschrift	73%	14%
	Soms/incidenteel SO	Soms/incidenteel regulier
Speciale ouder/ gezinsprogramma's aanbieden	62%	18%

IntervenTOS Cohortstudie 219 kinderen met TOS

- **Kind:** IQ, ernst taalontwikkelingsstoornis, opleidingsniveau en betrokkenheid ouders
- **Therapie:** Frequentie – intensiteit – inhoud logopedie
- **Onderwijs:** Aard en intensiteit onderwijsondersteuning, school- en klaskenmerken

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Hoeveelheid therapie

- Frequentie
- Duur
- Sessielengte

frequentie × duur behandeling × sessielengte = intensiteit
(Warren, Fey & Yoder, 2007)

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Invloed van intensiteit

- Studie van Schmitt, Justice & Logan, 2017:

duur = kort en
frequentie = hoog

of

duur = lang en
frequentie = laag

>

duur = lang en
frequentie = hoog

of

duur = kort en
frequentie = laag

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Totale cohort 2014-2015

Kleuters met indicatie TOS (geen BA1)

SO	Regulier	Totaal
N = 167	N = 52	N = 219

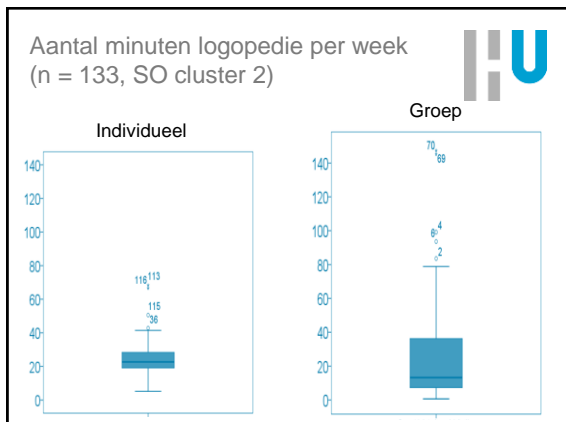
Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Registratie logopedisten SO cluster 2

Naam leerling: xxxxx		Aan welke taalaspecten is aandacht besteed in deze behandeling/groepsles/taalkring? (zet een kruisje in het vakje; er kunnen meerdere aspecten aangekruist worden)					
Datum	Duur behandeling (vul aantal minuten in)	Fonologie	Morfosyntaxis	Leicon en semantiek	Pragmatiek: communicatieve functies	Pragmatiek: conversatievaardigheden	Andere doelen
09-12	30	x	x				
12-12	20	x	x				
16-12	30	x	x				
05-01	30		x				
09-01	30	x	x				
13-01	30	x	x				
16-01	20	x	x				
19-01	30	x	x				
23-01	20	x	x				
26-01	30	x	x				
30-01	20	x	x				
02-02	30	x	x				

Registratie logopedisten SO cluster 2

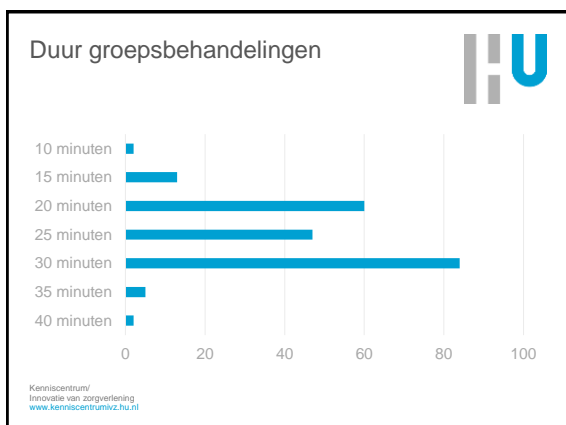
Aan welke taalaspecten is aandacht besteed in deze behandeling/groepsles/taalkring? (zet een kruisje in het vakje; er kunnen meerdere aspecten aangekruist worden)				Groepsbehandeling of individueel	
Lexicon en mantiek	Pragmatiek: communicatieve functies	Pragmatiek: conversatievaardigheden	Andere doelen	Individueel (zet een kruisje in het vakje)	Groep(je) (noteer totaal aantal leerlingen)
				x	
				x	
				x	
					X 2
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	
				x	

Aantal minuten logopedie per week

	Individueel (n = 130)	Groep (n = 96)	Totaal (n = 133)
Gemiddelde	24	25	42
Mediaan	23	13	31
Standaard Deviatie	10	29	28
Minimum	5	1	17
Maximum	68	147	176

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Voorkomen van verschillende vormen

Aantal minuten	Individueel	2-4 kinderen	5-9 kinderen	Totaal
10	17	2	0	19
15	56	8	5	69
20	111	53	7	171
25	51	38	9	98
30	48	55	29	132
35	1	0	5	6
40	2	1	1	4
45	1	0	0	1
75	2	0	0	2

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Samenvatting

Verschillen SO vs regulier onderwijs:

- Logopedie: groepsbehandeling en individuele behandeling
- Totale hoeveelheid logopedie groter?
- Kleinere groepen: lage staf-kind ratio
- Hogere opleiding leerkrachten
- Geen verschillen in werkervaring en nauwelijks in bijscholing
- Niet veel verschillen in keuze taalstimulering
- Vaker in kleine groepen werken aan taalstimulering
- Meer schriftelijk contact ouders, minder via brengen en halen

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

Een wereld van verschil Of toch niet?

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl

TaalStaal

Inschrijven Contact

Congres TaalStaal 2017

Effectiviteit van behandelinterventies

10 november 2017
Werkspoorcathedraal in Utrecht

Bedankt voor jullie aandacht!

www.interventos.nl
www.gerdabruinsma.hu.nl
gerda.bruinsma@hu.nl

Kenniscentrum/
Innovatie van zorgverlening
www.kenniscentrumvz.hu.nl